

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

Lucrare clarificatoare nr. 2

**Analiza cost-beneficiu și alte metode de
evaluare a proiectelor finanțate din
FEDR și FC**

februarie 2012

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Documentul a fost realizat de **experți care au participat în cadrul contractului „Dezvoltarea capacității pentru Analiza Cost-Beneficiu”**, proiect co-finanțat din FEDR prin POAT.

Dr. **Victor Platon** / cercetător științific principal I, Institutul de Economie Națională

Acest document are caracter informativ.

Proiect implementat de:

AAM Management Information Consulting Private Company Limited by Shares

AAM Management Information Consulting SRL

Leader A.T.E.C. SRL

Intrarom SA

Infogroup Consulting SA

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

CUPRINS

1. INTRODUCERE	4
2. PRINCIPII DE LUCRU	7
2.1 PRACTICA ROMÂNEASCĂ ÎN APROBAREA/FINANȚAREA PROIECTELOR NON-MAJORE; ROLUL ACB	7
2.1.1 PRINCIPALELE ABORDĂRI UTILIZATE ÎN EVALUAREA PROIECTELOR NON-MAJORE	7
2.1.2 PROIECTE BENEFICIARE DE AJUTOR DE STAT ȘI ROLUL ACB ÎN PROCESUL DE SELECȚIE	14
2.1.3 CONCLUZII REFERITOARE LA PRACTICA ACTUALĂ DIN ROMÂNIA ÎN CEEA CE PRIVEȘTE UTILIZAREA ACB ÎN SELECTAREA PROIECTELOR NON-MAJORE	14
2.1.4 EXEMPLE DIN PRACTICA ALTOR STATE MEMBRE	16
CASETA 1. EVOLUȚIA PRACTICII ACB ÎN OLANDA	16
2.2 ALTE METODE CARE AR PUTEA FI UTILIZATE ÎN EVALUAREA PROIECTELOR	18
2.2.1 ANALIZA MULTICRITERIALĂ	18
2.2.2 ANALIZA COST-EFICACITATE	19
2.2.3 PANELELE DE EXPERȚI	20
CASETA 2: EXEMPLU: CONSILIUL NAȚIONAL SUEDEZ PENTRU DEZVOLTARE TEHNICĂ	21
3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	22
4. ANEXE	27
5. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	30

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

1. INTRODUCERE

Analiza Cost Beneficiu (ACB) este una din metodele cele mai utilizate în evaluarea proiectelor de investiții.

REGULAMENTUL CONSILIULUI (CE) Nr. 1083/2006 prevede efectuarea ACB pentru proiectele cu o valoare totală de peste 50 milioane euro (denumite în continuare proiecte majore) (Secțiunea 2. Proiecte majore. Articolul 39 și Articolul 40). **Conform cerințelor UE, termenul ACB include analiza economică și financiară a proiectului propus pentru finanțare.** ACB este necesară pentru a evalua dacă un proiect care se integrează în contextul obiectivelor politicii de dezvoltare regională a UE este oportun din punct de vedere economic și necesită cofinanțare pentru a deveni fezabil din punct de vedere financiar.

Mai specific, în cadrul elaborării și evaluării proiectului finanțabil din FC și FEDR, utilizarea ACB se face cu următoarele obiective:

(1) Să se dovedească dacă un proiect merită să fie cofinanțat.

ACB este utilizată pentru a stabili măsura în care proiectul contribuie la politica de coeziune economică și socială și în mod special la atingerea obiectivelor DMI / AP / PO din cadrul cărora se solicită fondurile. Decizia de aprobare/respingere a finanțării este făcută pe baza indicatorilor rezultați din *Analiza Economică*.

(2) Să se determine dacă un proiect are nevoie de cofinanțare și cât anume.

Pe lângă faptul de a fi oportun din punct de vedere economic, un proiect poate fi profitabil și din punct de vedere financiar fără asistență UE, caz în care proiectul nu va fi cofinanțat din Fonduri. Pentru a verifica dacă un proiect *ar trebui* să fie cofinanțat și cu cât anume, este necesară o *Analiză Financiară*. Această deoarece contribuția UE nu trebuie să depășească suma de bani care face ca proiectul să atingă pragul de rentabilitate considerat normal, astfel încât să nu apară suprafinanțarea. Analiza financiară măsoară costul net al contribuției publice și asigură o comparație semnificativă cu alte proiecte similare.

Așadar, ACB este necesară pentru a oferi dovada că un proiect, care se încadrează în obiectivele regionale ale UE, este dezirabil din perspectivă economică dar are și nevoie de contribuția Fondurilor pentru a fi fezabil financiar, dar nu în mod exagerat.

În același timp, există alte două cerințe secundare pe care analiza cost-beneficiu le îndeplinește:

1. Să determine Sustenabilitatea financiară a proiectului și a companiei/instituției care va primi cofinanțarea din partea fondurilor publice. Verificarea sustenabilității financiare a proiectului implică un flux de numerar cumulat pozitiv pentru fiecare an al proiectului. Deficitele temporare pot fi acoperite prin împrumuturi (incluse în situația fluxului de numerar a modelului), cu condiția ca ipotezele din spatele acestor împrumuturi să fie rezonabile în raport cu piețele financiare locale. De asemenea, când structura de finanțare a proiectului include un împrumut pe termen lung care trebuie plătit cu venituri în cadrul proiectului financiar, o rată de acoperire a serviciului împrumutului¹ de cel puțin 1,2 va fi solicitată pentru fiecare an al perioadei de amortizare a împrumutului².

¹ Măsurată ca EBITDA/Debit, unde EBITDA sunt veniturile înainte de dobândă, impozite, taxe, depreciere și amortizare

² Sau mai mare dacă se solicită de către IFI care cofinanțează proiectul, când este cazul.

METODE DE EVALUARE

1. Să determine profitabilitatea proiectului. Profitabilitatea proiectului va fi măsurată prin indicatorii FRIR/C și FRIR/K³, care vor fi calculate înainte și după cofinanțarea UE. În ambele cazuri, se așteaptă ca valorile de dinaintea cofinanțării UE să fie mai mici sau chiar negative, ceea ce justifică nevoia de cofinanțare din fondurile UE. După acordarea cofinanțării UE, valorile ar trebui să fie în jurul ratei de actualizare financiară de 5% în cazul FRIR/C (prin definiție, de vreme ce aceasta este rata de actualizare utilizată pentru actualizări în cazul Analizei Financiare). Pentru capitalul propriu investit se impune ca rentabilitatea să nu fie mai mare decât cea a companiilor ce activează în același sector; rentabilitatea capitalului propriu este calculat cu indicatorul FRIR/K, și acesta nu trebuie să indice o rentabilitate excesivă pentru promotorii proiectului, pe cheltuiala contribuabilului UE.

În următorul tabel se ilustrează indicatorii de performanță și modul în care ei sunt utilizați pentru proiecte majore conform reglementărilor în vigoare.

Tabelul 1. Scopurile principale ale ACB și indicatorii utilizați

Obiectiv	Instrument utilizat	Indicatori de performanță pentru acceptarea/respingerea de la finanțare a proiectului	Observații
Proiectul merită cofinanțarea	Analiza Economică	ERR > 5,5% VENA > 0; B/C > 1	Acești indicatori sunt baza pentru aprobarea/respingerea finanțării UE; proiectul trebuie să aducă beneficii nete societății
Nivelul de cofinanțare	Analiza Financiară; Metoda Decalajului de Finanțare (MDF)	RIR/C < 5% VFNA < 0	Acești indicatori stabilesc că doar proiectele cu profitabilitate financiară foarte mică (nu ar putea fi finanțate de o bancă) vor primi sprijinul UE; cu ajutorul MDF se calculează valoarea intervenției UE
Sustenabilitate	Analiza Financiară	Flux de numerar cumulat pozitiv pentru fiecare an al proiectiei	Compania/instituția care realizează proiectul nu va opri activitatea din cauza lipsei de fonduri
Rentabilitate Excesivă evitată	Analiza Financiară	RFR/K < reper determinat (Vezi Anexa 1)	Prevenirea rentabilității excesive pentru cei ce promovează proiectului pe cheltuiala contribuabilului UE

În ceea ce privește proiectele non-majore (cu valori mai mici de 50 milioane euro), CE recomandă statelor membre să dezvolte propria metodologie privind evaluarea și selecția.

Obiectivul prezentului document este de a estima utilitatea folosirii ACB și/sau a altor metode de evaluare și selectare a proiectelor care vor fi finanțate din FEDR și FC și de a propune metode alternative.

³ Vezi Lucrarea Clarificatoare 1

METODE DE EVALUARE

Acest document de lucru analizează și explorează practica utilizării ACB pentru proiectele non-majore (mai mici de 50 de milioane de euro) și care acoperă următoarele domenii de investiție:

1. Infrastructura regională și locală;
2. Reabilitarea siturilor industriale poluate și neutilizate și pregătirea pentru noi activități
3. Îmbunătățirea infrastructurii sociale, cu subtipuri precum:
 - a. Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate
 - b. Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale
 - c. Îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții de siguranță publică în situații de urgență
 - d. Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și pentru formare profesională continuă
4. Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local, cu subtipurile:
 - a. Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală
 - b. Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor
5. Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului, cu subtipurile:
 - a. Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, crearea și modernizarea infrastructurilor conexe
 - b. Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea durabilă a resurselor naturale și pentru creșterea calității serviciilor turistice
 - c. Promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare pentru creșterea atractivității României ca destinație turistică
6. Sisteme de producție inovative și eco-eficiente
7. Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare pentru competitivitate
8. Tehnologia informației pentru sectoarele privat și public
9. Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice

În continuarea analizei sunt prezentate, pe scurt, alte metode ce ar putea fi utilizate în evaluarea proiectelor.

Lucrarea se încheie cu o serie de recomandări privind utilizarea acestor metode.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

2. PRINCIPII DE LUCRU

2.1 PRACTICA ROMÂNEASCĂ ÎN APROBAREA/FINANȚAREA PROIECTELOR NON-MAJORE; ROLUL ACB

2.1.1 PRINCIPALELE ABORDĂRI UTILIZATE ÎN EVALUAREA PROIECTELOR NON-MAJORE

Din analiza metodelor de evaluare putem identifica două abordări în care ACB este utilizată pentru a aproba/respinge proiecte de tipul menționat la începutul studiului (vezi Tabelul următor).

O abordare este aceea folosită în procesul de selecție a proiectelor în cadrul Programul Operațional Regional. Potrivit Ghidului Solicitantului, indicatori de performanță ai proiectului rezultați din ACB sunt utilizați în etapa de selecție a proiectelor. Astfel, sunt avuți în vedere următorii indicatori: FRIR/C, ERIR/C, FVNA și EVNA. În funcție de valorile obținute pentru indicatorii menționați, un proiect obține la categoria respectivă fie maximum de puncte (6), fie minimum (0); nu există note intermediare. Dacă un proiect primește zero puncte, este respins (cel puțin în teorie).

Deoarece nu există o metodologie clară de estimare a costurilor și beneficiilor economice și nici reperi pentru efectele externe ale diverselor proiecte ci doar trimiteri la literatura de specialitate aproape toate proiectele obțin maximum de puncte. Așadar, pentru a obține maximum de puncte, solicitantul poate include în ACB tot felul de beneficii economice greu de probat, pentru a răspunde la criteriile din grilă. În acest fel aproape toate proiectele obțin șase puncte. Sunt foarte puține proiecte care nu îndeplinesc criteriile din grilă cu privire la indicatorii ACB și primesc 0 puncte. Aceste proiecte nu sunt eliminate în totalitate datorită faptului că ele au îndeplinit deja criteriile de eligibilitate/conformitate din prima etapă. Practica este să se trimită proiectul înapoi la solicitant pentru efectuarea "corecturilor necesare" la ACB iar proiectul este depus din nou pentru evaluare.

Această abordare face ca **utilizarea indicatorilor de performanță ai ACB în etapa de selecție a proiectelor** să fie irelevantă deoarece prin acordarea doar a unui punctaj „minim” sau „maxim” se ajunge la o decizie de tipul „DA/ NU ” (la majoritatea proiectelor indicatorii de performanță au valori peste limitele impuse prin Ghidul Solicitantului deci automat primesc nota maximă), deci nu există nici un mod de a diferenția proiectele prin prisma ACB. În acest context faptul că nu se pot corecta exagerările beneficiarului în estimarea beneficiilor deteriorează și mai mult situația. Trebuie spus ca o astfel de abordare ține sub control costurile prin bugete relativ detaliate dar lasă la alegerea aplicantului numărul și valoarea beneficiilor.

Situația este complicată și de faptul că ACB este solicitată pentru toate⁴ proiectele de infrastructură socială cum ar fi **școli, spitale, centre sociale, muzee, chiar și biserici** pentru care beneficiile sociale sunt foarte greu de estimat iar unele dintre beneficii sunt foarte mici și singure nu ar putea justifica proiectul. În cazul acestor obiective ACB nu aduce informațiile pertinente necesare pentru selectarea sau respingerea unui proiect.

⁴ Doar investițiile finanțate în cadrul DMI 4.3, achiziția de investiții productive pentru microîntreprinderi, nu urmează această abordare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

Pentru aceste proiecte, din sectorul socio-cultural, decizia de finanțare este una ce ia în considerare alte elemente decât indicatorii ACB. În aceste condiții ar trebui găsită o altă metodă de evaluare, care să poată aduce informații relevante pentru evaluator.

În cazul proiectelor de drumuri județene, în cadrul POR, la această perioadă au fost admise numai proiecte de reabilitări / modernizări. Acest tip de proiecte nu justifică dezvoltarea unei ACB, deoarece indicatorii financiari practic nu se pot calcula, iar reabilitarea / modernizarea acestor drumuri nu poate aduce beneficii economice suficient de mari pentru a justifica finanțarea. În marea majoritate a proiectelor, beneficiarii au exagerat beneficiile economice, astfel încât chiar și reabilitarea unui drum de 2-4 km să conducă la indicatori economici corespunzători ($RIRE > 5,5\%$). Ori astfel de lucrări, deși necesare, nu au un impact măsurabil în economia județului sau a regiunii de dezvoltare.

O a doua abordare este aceea aplicată în procesul de selecție a proiectelor în cadrul Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice. Astfel, în Grilele de Evaluare au fost incluși o serie de indicatori de performanță pentru care se acordă un punctaj ce diferă de la o axă prioritară la alta sau chiar la domenii de intervenție apropiate. De exemplu, la unele proiecte se verifică dacă următoarea condiție este îndeplinită $0 < FRIR(C) < 13\%$ (POS CCE 2007-2013, Infrastructura productivă și achiziționarea de echipament., AP 1., DMI 1.1 și Capacitățile noilor afaceri și extinderea celor existente, AP 1, DMI 1.1, (vezi Anexa 2)). Condiția $FRIR(C) < 5\%$ a fost introdusă de Uniunea Europeană pentru a sprijini proiectele care nu pot fi finanțate de bănci din cauza profitabilității financiare scăzute, dar care sunt utile societății din punct de vedere economic. Proiectele care au profitabilitate financiară mai mare de 5% ar trebui să obțină sprijin de la bănci. În cazul menționat, limita este extinsă de la 5% la 13% fără o explicație fundamentată a limitei superioare de 13%.

Pentru proiectele din unele domenii de cercetare-dezvoltare s-a luat decizia, pe care o considerăm corectă, de a nu utiliza indicatorii de performanță ai ACB (Operațiunea 2.1.2 Infrastructura de cercetare, Operațiunea 2.2.1 Achiziția echipamentului pentru cercetare, Operațiunea 3.1.1 Achiziția de echipament și software IT, conexiune broadband etc., Operațiunea 3.1.4 Soluții IT pentru școli și alte instituții de învățământ) (Tabelul 2).

În cazul proiectelor din cadrul Operațiunii 4.1.1 Echipament productiv pentru industrie pentru reducerea consumului de energie, co-generare, conservarea energiei etc., punctele sunt acordate în opoziție⁵ cu instrucțiunile DL nr. 4 care în mod paradoxal este recomandat solicitanților. În loc să depunză proiectele profitabile și să le susțină pe cele mai puțin profitabile, metodologia face opusul.

În cazul proiectelor pentru Protecției mediului prin reducerea pierderilor de energie și al Modernizării rețelei electrice care este deteriorată, abordarea este mai complexă și mai degrabă în spiritul DL nr. 4.

⁵ Se acordă următorul punctaj pentru proiecte de cogenerare:

1. $FRIR > 12\%$ -7pct
2. $FRIR$ între 12% și 7% -6-3pct
3. $FRIR < 7\%$; 1pct

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

Tabelul 2. Principalii indicatori utilizați în selectarea/aprobarea proiectelor nemajore finanțate din IS în perioada 2007 - 2013

Tipul Proiectului / sectorul	PO/AP	Ajutor de stat (DA/NU)	Orizontul ACB (ani)	Instrucțiunea ACB	Repere pentru aprobarea unui proiect	Indicatori de performanță în grila de evaluare (punctaj)
Infrastructura rutieră	POR 2007-2013 AP 2 DMI 2.1	No	20	DL nr.4 și o Scurtă instruire	RIRE \geq 5,5% Raportul B/C \geq 1	FRIR \leq 5% și VNAF < 0 6 pct FRIR > 5% 0 pct Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat.
Reabilitarea siturilor poluate și construirea de noi infrastructuri	POR 2007-2013 AP 4 DMI 4.2	DA	20	DL nr.4 și o Scurtă instruire	RIRE \geq 5.5% Raportul B/C \geq 1 Rata socială 5,5% Rata financiară: 9%	1. FRIR/c < 5% (6 pct) 2. FRIR/c între 5-9% (3 pct) 3. FRIR/c > 9% (0 pct) Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat..
Infrastructura serviciilor de sănătate	POR 2007-2013 AP 3 DMI 3.1	NU	15-20	DL nr.4 și o Scurtă instruire	RIRE/C \geq 5,5% și VNAE/C \geq 0	FRIR/C < 5% și VNAF/C < 0, RIRE/C \geq 5,5% și VNAE/C \geq 0 6 pct FRIR/C \geq 5% și VNAF/C \geq 0 0 pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat. Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte, este eliminat.
Infrastructura socială	POR 2007-2013 AP 3 DMI 3.2	NU	20	DL nr.4 și o Scurtă instruire	1. VNAE > 0; 2. RIRE. \geq 5,5%; 3. Raportul B/C > 1	RIRE \geq 5,5% și VNAE/C \geq 0 6 pct RIRE/C < 5,5% și VNAE/C < 0 0 pct Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat.
Echipment pentru situații de urgență	POR 2007-2013	NU	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Tipul Proiectului / sectorul	PO/AP	Ajutor de stat (DA/NU)	Orizontul ACB (ani)	Instrucțiunea ACB	Repere pentru aprobarea unui proiect	Indicatori de performanță în grila de evaluare (punctaj)
	AP 3 DMI 3.3					
Infrastructura educațională (școli, universități, campusuri etc.)	POR 2007-2013 AP 3 DMI 3.4	NU	15-20	DL nr.4 și o Scurtă instruire	FRIR/C <5% VNAF/C < 0	RIRE ≥ 5,5% și VNAE/C ≥ 0 6 pct RIRE/C < 5,5% și VNAE/C < 0 0 pct Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat..
Infrastructura pentru dezvoltarea afacerilor	POR 2007-2013 AP 4 DMI 4.1	DA	20	DL nr.4 și o Scurtă instruire	1. VNAE > 0; 2. RIRE ≥ 5,5%; 3. Raportul B/C>1	1. FRIR/c < 5% (6 pct) 2. FRIR/c între 5-9% (3 pct) 3. FRIR/c > 9% (0 pct) Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte, este eliminat.
Achiziții de echipamente pentru IMM-uri	POR 2007-2013 AP 4 DMI 4.3	DA	Fără indicații	Analiză financiară simplificată	FRIR/c ≤ 9%, VNAF/c < 0 9% < FRIR/c ≤ 13%, VNAF/c ≥ 0	FRIR/c ≤ 9%, VNAF/c < 0 6pct 9% < FRIR/c ≤ 13%, VNAF/c ≥ 0 3pct FRIR/c > 13%, VNAF/c > 0 0pct Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat.
Infrastructura culturală	POR 2007-2013 AP 5 DMI 5.1	NU	Fără indicații	DL nr.4 și o Scurtă instruire	RIRE ≥ 5,5% B/C ≥ 1 VNAE > 0	FRIR/C ≤ 5 % și VNAF/C < 0 6pct FRIR/C > 5 % și VNAF/C ≥ 0 3pct Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este eliminat.
Infrastructura de turism	POR 2007-2013 AP 5 DMI 5.2	DA	10	DL nr.4 și o Scurtă instruire	VNAF/C < 0, FRIR/C < 5% (public) FRIR/C > 9% FRIR/C < 9%	RIRE ≥ 5,5% 6pct RIRE < 5,5% 0pct Punctaj maxim 6 pct, minim 3,5pct Dacă un proiect obține zero puncte la criteriu, este

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Tipul Proiectului / sectorul	PO/AP	Ajutor de stat (DA/NU)	Orizontul ACB (ani)	Instrucțiunea ACB	Repere pentru aprobarea unui proiect	Indicatori de performanță în grila de evaluare (punctaj)
					(public/privat)	eliminat.
Infrastructura productivă și achiziționarea de echipament	POS CCE 2007-2013 AP 1 DMI 1.1 max. 1.075.000 lei pentru IMM	DA	7	DL nr.4 și Manual UE despre ACB	0 < FRIR(C) < 13% (Ghidul pentru Solicitanți, pag.58)	0 < FRIR/C < 5% 8pct 5% = < FRIR/C < 13% 5pct 0 > = FRIR/C ≥ 13% 0pct Punctaj maxim 100, minim 50 pct Dacă un proiect obține zero puncte, este eliminat.
Capacitățile noilor afaceri și extinderea celor existente	POS CCE 2007-2013 AP 1 DMI 1.1 1075001- 6450000 lei pentru IMM	DA	10	DL nr.4 și Manual UE despre ACB	0% < FRIR/C < 13% (Ghidul pentru Solicitanți, pag.63)	0 < FRIR/C < 5% 8pct 5% = < FRIR/C < 13% 5pct 0 > = FRIR/C ≥ 13% 0pct Punctaj maxim 100, minim 50 pct Proiectele care obțin un minimum de 60 pct obțin un bonus regional (coeficient): 1,05 pct pentru Regiunile, NV, Vest, SE; 1,10 pct pentru Regiunile NE Sud Muntenia, SV.
Infrastructura de cercetare Operațiunea 2.1.2	POS CCE 2007-2013 AP 2 DMI 2.1	DA	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații
Achiziția echipamentului pentru cercetare Operațiunea 2.2.1	POS CCE 2007-2013 AP 2 DMI 2.1	DA	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații
Achiziția de echipament și software IT, conexiune broadband etc.	POS CCE 2007-2013	DA	7	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Tipul Proiectului / sectorul	PO/AP	Ajutor de stat (DA/NU)	Orizontul ACB (ani)	Instrucțiunea ACB	Repere pentru aprobarea unui proiect	Indicatori de performanță în grila de evaluare (punctaj)
Operațiunea 3.1.1	AP 3/DMI 3.1					
Soluții IT pentru școli și alte instituții de învățământ Operațiunea 3.1.4	POS CCE 2007-2013 AP 3 DMI 3.1	DA	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații	Fără indicații
Echipament productiv pentru industrie pentru reducerea consumului de energie, cogenerare, conservarea energiei etc. Operațiunea 4.1.1	POS CCE 2007-2013 AP 4 DMI 4.1	DA	15-20	DL nr.4 și Manual UE despre ACB	Fără indicații	A. FRIR pentru proiecte de cogenerare: 1. FRIR > 12% -7pct 2. FRIR între 12% și 7% -6-3pct 3. FRIR < 7%; 1pct B. FRIR pentru conservarea energiei: 1. FRIR > 14% -7pct 2. FRIR între 14% și 12% -6pct 3. FRIR între 12% și 10% -5pct 4. FRIR între 10% și 8% -3pct 5. FRIR < 8 % - 1pct Maxim 100 puncte, minim 50 puncte
1. Protecția mediului prin reducerea pierderilor de energie 2. Modernizarea rețelei electrice care este deteriorată	POS CCE 2007-2013 AP 4 DMI 4.1	DA	10-20	DL nr.4 și Manual UE despre ACB	$FVAN(C^6) \leq 0$ $FRIR(C) \leq 5\%$ $FRIR(K) = 5 \div 8\%$ $VANE(C) > 0$ $RIRE(C) > 25\%$	$FVAN(C) \leq 0, FRIR(C) \leq 5\%$ 10pct $FVAN(C) > 0, FRIR(C) > 5\%$ 0pct $FRIR(K) = 5 \div 8\%$ 10pct $FRIR(K) = 8 \div 10\%$ 5pct $FRIR(K) < 5\%$ 5pct $FRIR(K) > 10\%$ 0pct $VANE(C) > 0, RIRE(C) > 25\%$ 10pct $VANE(C) > 0, RIRE(C) = 15 \div 25\%$ 6pct

⁶ (C) se referă la calculul performanței investiției, iar (K) se referă la calculul performanței capitalului investit de operator

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Tipul Proiectului / sectorul	PO/AP	Ajutor de stat (DA/NU)	Orizontul ACB (ani)	Instrucțiunea ACB	Repere pentru aprobarea unui proiect	Indicatori de performanță în grila de evaluare (punctaj)
						VANE(C)>0, RIRE(C)=5,5÷15% 3pct VANE(C)<0, RIRE(C) <5,5% 0pct

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

2.1.2 PROIECTE BENEFICIARE DE AJUTOR DE STAT ȘI ROLUL ACB ÎN PROCESUL DE SELECȚIE

Din Tabelul 2, putem observa că o parte semnificativă a proiectelor se supun normelor de ajutor de stat. Aceasta înseamnă că un proiect poate avea o cofinanțare fixă – de exemplu 50% - înainte de a se face vreun calcul financiar. De fapt, rolul Analizelor Financiare în determinarea contribuției UE este aproape zero deoarece nivelul cofinanțării este stabilit de la început. În acest caz specific întrebarea este: ar putea ACB să joace un rol în proiectele care obțin Ajutor⁷ de Stat (proiecte propuse de societăți private)?

Din perspectiva determinării contribuției UE, răspunsul este nu. Singura posibilitate ar fi să se moduleze contribuția UE (să se scadă o anumită sumă din ajutorul de stat a cărui valoare este prestabilită și care poate reprezenta un maxim al cofinanțării) folosind indicatorul RIRF/K. Logica va fi următoarea: cu cât proiectul are o valoare RIRF/K mai mare, cu atât va fi mai mic ajutorul de stat; cu cât valoarea FRIR/K este mai mică, cu atât mai mare va fi ajutorul de stat. Bineînțeles că în cazul unor valori mai mari de 14-15% ajutorul poate atinge valoarea foarte mici sau chiar zero.

Analiza economică poate fi utilizată pentru proiectele cu ajutor de stat în etapa de eligibilitate, nu în etapa de evaluare în care importanța ACB este mai mică de 10%. Rolul analizei economice este de a spune dacă un proiect este sau nu benefic pentru societate și trebuie să fie utilizată în acest fel. În cazul în care se trece la licitații închise, rolul analizei economice va deveni mai pregnant deoarece poate fi folosită la ierarhizarea proiectelor în funcție de aportul proiectelor depuse la bunăstarea societății (cu rezerva că proiectul trebuie să fie suficient de mare ca impactul acestuia să poată fi măsurat⁸).

2.1.3 CONCLUZII REFERITOARE LA PRACTICA ACTUALĂ DIN ROMÂNIA ÎN CEEA CE PRIVEȘTE UTILIZAREA ACB ÎN SELECTAREA PROIECTELOR NON-MAJORE

Din ceea ce s-a spus, putem desprinde următoarele comentarii:

1. În ciuda clarității documentelor UE, există o utilizare diversificată a indicatorilor de performanță în evaluarea proiectelor; indicatorii de performanță sunt folosiți în Grila de Evaluare fie ca instrument de conformitate/conformare (cazul POR), fie pentru a aloca puncte în grilă (POSCCE). Această abordare diminuează rolul indicatorilor de performanță care reprezintă până la 10% sau mai puțin din punctajul final sau, chiar mai rău, joacă doar un rol DA/NU; informațiile referitoare la frecvența respingerii proiectelor din cauza indicatorilor de performanță nu sunt disponibile dar, din experiența proprie se poate afirma că respingerile pe acest motiv sunt puține ca număr și chiar în aceste cazuri au dat naștere unor dispute;
2. Analiza financiară nu este utilizată în determinarea diferenței de finanțat și indicatorul RIRF/K nu este cerut în majoritatea Ghidurilor Solicitantului pentru a vedea intensitatea contribuției UE este corect determinată sau este mai mare decât e necesar; analiza financiară are și rolul de a stabili sustenabilitatea proiectului dar se fac prea puține referiri la acest subiect;
3. O mare parte dintre proiectele non-majore sunt finanțate conform regulilor Ajutorului de Stat în care co-finanțarea este stabilită înainte de evaluarea financiară. În acest caz, utilitatea Analizei

⁷ Schemele de ajutor de stat se aprobă prin Hotărâri de Guvern

⁸ Vezi și LC 1

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

Finanțare ar rezulta din utilizarea indicatorului FRIR/K ca instrument de modulare a intensității asistenței financiare nerambursabile (a grantului) în așa fel încât solicitantul să nu primească o finanțare exagerată;

4. Sustenabilitatea proiectului/solicitantului nu este verificată în toate cazurile; în orice caz criteriile de sustenabilitate trebuie să fie criteriile de conformitate/conformare;
5. Analiza economică este utilizată ca și criteriu de aprobare/respingere a unui proiect, dar nu în etapa de eligibilitate; așadar, un proiect care a fost considerat eligibil în prima etapă ar putea fi respins, cel puțin teoretic, în a doua etapă când trebuie să obțină note pe baza diverselor criterii; de fapt, când a apărut o astfel de situație rară, proiectul a fost trimis solicitantului pentru „a corecta” calculele și pentru a fi evaluat din nou;
6. Nu există nicio indicație, metodologie sau modele referitoare la cum să se estimeze costurile sau beneficiile externe ale unui proiect; lipsesc valorile indicative ale costurilor și beneficiilor externe care trebuie folosite de toți solicitanții în cadrul unui DMI / AP / PO. Astfel de valori unitare sunt necesare pentru emisiile de CO₂, emisiile de NO_x, praf, particule în suspensie, răniri și accidente, boli, pierderea vieții, pierderea salariului, degradarea clădirilor, deteriorarea/ameliorarea peisajului, pierderea biodiversității, eroziunea solului, captarea dioxidului de carbon etc. Așadar, solicitantul poate estima propriile valori la costurile/beneficiile economice menționate pentru a ajunge la nivelul indicatorilor de performanță ceruți în Ghidul pentru Solicitanți. Se poate observa că nu există o valoare standard care se recomandă solicitanților pentru o externalitate simplă precum o tonă de CO₂. Astfel, în 99% din cazuri, Analiza Economică are indicatori economici care sunt mai mari decât valorile cerute în grile.
7. Pe website-urile DG Regio și DG Mediu se regăsesc mai multe documente și rapoarte de cercetare care recomandă valori minime-maxime pentru costurile și beneficiile externe ale diverselor intervenții; niciunul dintre aceste rapoarte nu este folosit de aplicanți sau recomandat solicitanților pentru a crea o bază comună pentru elaborarea rapoartelor ACB; un exemplu este dat în Anexa 2;
8. Din cauza faptului că nu ne putem baza pe indicatorii economici ai ACB, decizia de a finanța un proiect ar putea fi controversată (și chiar este, în unele cazuri conducând la litigii soluționate în justiție);
9. ACB se utilizează mult pentru diverse tipuri de investiții socio-culturale precum biserici, muzee, școli, spitale, stabilimente sociale, etc. Pentru un astfel de proiect, care are o valoare de sub 50 milioane euro, este aproape imposibil să se determine costurile și beneficiile externe; neavând nicio listă de externalități și costuri/beneficii pe unitate aferente, fiecare solicitant estimează costurile și beneficiile pentru a obține indicatorii ceruți. În astfel de cazuri, nu există informații utile rezultate din indicatorii de performanță care să fundamenteze decizia de a acorda finanțarea sau nu;
10. O astfel de utilizare extensivă a ACB reprezintă o povară pentru solicitantul care trebuie să cheltuiască bani pentru un studiu ACB care are prea puțină relevanță; o astfel de barieră de intrare nu este utilă deloc și cauzează pierderi solicitanților care nu primesc finanțare; în unele axe

METODE DE EVALUARE

prioritare, rata de respingere este peste 60%, astfel că toate ACB elaborate sunt o pierdere pentru solicitant;

11. Rezultatul situației existente: bază insuficientă pentru luarea deciziilor de finanțare/respingere a unui proiect!

12. În consecință, acțiunea de întreprins este dezvoltarea unei abordări standardizate.

Principala concluzie este următoarea: pentru proiectele non-majore, modul de utilizare a ACB nu oferă informații pertinente pentru a decide în condiții bune dacă un proiect ar trebui finanțat sau nu. Pentru solicitant, elaborarea ACB chiar reprezintă o barieră de intrare și o povară inutilă.

2.1.4 EXEMPLE DIN PRACTICA ALTOR STATE MEMBRE

O astfel de situație nu este nouă. Statele membre mai vechi precum Olanda s-au confruntat cu dificultăți semnificative în evaluarea proiectelor într-o perioadă (1990) când ACB nu era folosită de UE ca instrument de analiză a investițiilor. Pas cu pas, în 16 ani, autoritățile olandeze au reușit să publice un Manual cu Îndrumări pentru proiectele majore, un Ghid pentru Proiectele mai mici și au creat o Unitate de Sprijin pentru administrarea și oferirea de ajutor în aplicațiile ACB (CASETA 1).

Este important să se menționeze că, în Olanda, publicarea Îndrumărilor pentru ACB a fost supusă unei evaluări independente și îmbunătățirile au fost luate în considerare în fiecare an. Un mare rol l-au jucat cei care elaborau ACB și aveau de soluționat diversele probleme existente.

CASETA 1. Evoluția practicii ACB în Olanda

- 1990's: difficulties with evaluation of large infrastructure projects
- 1998: Development of Guideline
- 2002: Evaluation of Guideline
- 2003: Action programme Guideline for implementation of improvements
- 2004: Additions to the Guideline
- 2005: 'OEI bij MIT' simplified guideline for smaller projects
- 2006: Unit Support Economic Evaluation (SEE)

- Anii 1990: dificultăți în evaluarea marilor proiecte de infrastructură
- 1998: Dezvoltarea Îndrumărilor
- 2002: Evaluarea Îndrumărilor
- 2003: Îndrumări referitoare la Programul de Acțiune pentru implementarea îmbunătățirilor
- 2004: Completări aduse Îndrumărilor
- 2005: „OEI bij MIT” Îndrumări simplificate pentru proiectele mai mici
- 2006: Unitate de Sprijin în Evaluarea Economică (SEE) / Unit Support Economic Evaluation (SEE)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

O situație similară s-a întâlnit și în Germania, în cazul proiectelor din domeniul apă – apă uzată. Evoluția utilizării ACB și a altor metode este prezentată mai jos⁹. Astfel, în 1974 a fost evaluată capacitatea pentru ACB și s-a trecut la elaborarea Ghidului național, aprobat în 1978.

O reevaluare a procedurilor de evaluare(1981) a condus la concluzia că ACB nu aduce informații relevante care să sprijine decizia de a investi într-un proiect sau altul și au fost analizate metode alternative. În 1982 a fost luată decizia de a se utiliza metoda DCCC (Dynamic Cost Comparison Calculation), pentru care a fost elaborată prima ediție a unui Ghid. De atunci acesta este dezvoltat, cu sprijinul Asociației Germane a Apei, astfel încât a ajuns la a 8-a ediție în 2011. Acest ghid este utilizat atât de laboratorii proiectelor de apă - apă uzată, cât și de către evaluatori.

Professor Dr.-Ing. Reinhard F. Schmidtke

Development in Germany

Driving forth: German Working Group on Water Issues of the Federal States and the Federal Government (LAWA)

1974: Decision to improve project appraisal procedures

1978: Guidelines for cost-benefit analyses

1981: Fundamentals of project appraisal procedures

1982: Decision to develop guidelines for dynamic cost comparison calculations (DCCC-Guidelines)

1986: 1st edition of the DCCC-Guidelines

2005: 7th edition of the DCCC-Guidelines

2011: 8th edition of the DCCC-Guidelines (forthcoming)

International Conference on the Development and Maintenance of Water Infrastructure in the CEE Region with EU Financial Support, Budapest, 06 April 2011

Dezvoltare în Germania

Grupul de Lucru German privind Apa al Statelor Federale și al Guvernului Federal (LAWA)

1974: Decizie pentru îmbunătățirea procedurilor de evaluare a proiectelor

1978: Linii directoare pentru analiza cost-beneficiu

1981: Fundamente ale procedurilor de evaluare a proiectelor

1982: Decizie pentru dezvoltarea liniilor directoare pentru calcule comparative ale costului dinamic (DCCC - Ghid)

1986: prima ediție a Ghidului DCCC

2005: a șaptea ediție a Ghidului DCCC

2011: a opta ediție a Ghidului DCCC (în curs de publicare)

Conferința internațională privind Dezvoltarea și Mentenanța Infrastructurii de Apă în Regiunile CEE care beneficiază de sprijin financiar din partea UE, Budapesta, 6 aprilie 2011

⁹ Prezentarea prof. Dr. Ing. Reinhard F. Schmidtke la Conferința Internațională Dezvoltarea și Întreținerea Infrastructurii de Apă în Europa Centrală și de Est utilizând intervenția financiară din partea UE, Budapesta, 06 aprilie 2011

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

Professor Dr.-Ing. Reinhard F. Schmidtke

Main project appraisal methods in practical use (based on real economic considerations)

- **Dynamic Cost Comparison DCC**
relative economic efficiency
- **Extended Dynamic Cost Comparison**
- **Cost-Benefit Analysis CBA**
- absolute economic efficiency
- **Utility Value Analysis**
- **Cost-Utility Analysis**
- **Four-Account System**
- economic efficiency, environmental quality, regional development, social well-being

International Conference on the Development and Maintenance of Water Infrastructure in the CEE Region with EU Financial Support, Budapest, 06 April 2011

Principalele metode de evaluare a proiectelor utilizate în practică

(în baza considerațiilor economice reale)

- Compararea Costului Dinamic DCC
- Eficiență economică relativă
- Comparare Extinsă a Costului Dinamic
- Analiză Cost-Beneficiu
- Eficiență economică absolută
- Analiza Valorii de Utilitate
- Analiza Cost-Utilitate
- Sistemul celor patru contorizări
- Eficiență economică, calitate de mediu, dezvoltare regională, bunăstare socială

Conferința internațională privind Dezvoltarea și Menținerea Infrastructurii de Apă în Regiunile CEE care beneficiază de sprijin financiar din partea UE, Budapesta, 6 aprilie 2011

2.2 ALTE METODE CARE AR PUTEA FI UTILIZATE ÎN EVALUAREA PROIECTELOR

Deoarece modul de folosire al ACB nu furnizează informații adecvate pentru luarea deciziei corecte în toate situațiile este nevoie de a limita aria de aplicare a acestui instrument. Mai pot fi menționate și alte argumente cum ar fi faptul că este foarte costisitoare și constituie o povară pentru solicitant, calitatea acestuia lasă de dorit etc. De aceea este important de a fi luate în considerare mai multe tehnici de evaluare alternative. Nu este util să se analizeze toate tehnicile de evaluare alternative, așadar sunt discutate doar tehnicile utile pentru înlocuirea ACB.

2.2.1 ANALIZA MULTICRITERIALĂ

Analiza multicriterială a apărut în anii 1960 ca instrument de luare a deciziilor. Este utilizată pentru a face o evaluare comparativă a proiectelor alternative sau a măsurilor eterogene. Cu această tehnică, se poate ține

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

cont de mai multe criterii simultan într-o situație complexă. Metoda este concepută pentru a ajuta factorii de decizie să integreze diferite opțiuni, care reflectă opiniile actorilor vizati, într-un cadru prospectiv sau retrospectiv. De obicei rezultatele sunt direcționate pentru a oferi sfaturi sau recomandări operaționale pentru activitățile/proiectele viitoare ce trebuie realizate.

Evaluarea multicriterială trebuie organizată în scopul de a conduce la o singură concluzie sintetică la finalul evaluării sau, dimpotrivă, în scopul de a conduce la concluzii adaptate preferințelor și priorităților mai multor parteneri diferiți. În cazul programelor social-economice ale Uniunii Europene, pot fi vizate diferitele niveluri ale parteneriatelor (european, național și regional). Fiecare dintre aceste niveluri este îndreptățit să își stabilească propriile priorități și să își exprime propriile preferințe pentru un criteriu.

Analiza multicriterială este similară tehnicilor adoptate în domeniul dezvoltării organizaționale sau al managementului sistemelor informaționale. Seamănă de asemenea cu analiza cost-beneficiu, deși nu aduce fenomenele disparate la o bază unitară (monetară) comună.

Un manual despre Analiza Multicriterială a fost de asemenea elaborat în cadrul aceluiași proiect ca și prezenta Lucrare clarificare („Dezvoltarea capacității pentru Analiza Cost - Beneficiu”, proiect finanțat din FEDR prin Programul Operațional Asistență Tehnică). Pentru informații despre când și cum se aplică această metodă, vă rugăm să consultați acest manual.

2.2.2 ANALIZA COST-EFICACITATE

Analiza cost-eficacitate (ACE) este un instrument care poate ajuta la asigurarea utilizării eficiente a resurselor de investiții în sectoare în care beneficiile sunt greu de evaluat. Există o categorie vastă de proiecte ale căror beneficii fie nu au un preț de piață ușor accesibil, fie nu sunt ușor măsurabile în termeni monetari. Dacă beneficiile proiectului sunt măsurate într-o unitate nemonetară, nu poate fi utilizat criteriul VNA pentru a decide dacă finanțăm un proiect sau nu.

ACE este un instrument pentru selectarea proiectelor alternative cu aceleași obiective (cuantificate în termeni fizici). ACE poate identifica alternativa care, pentru un nivel dat al producției, minimizează valoarea reală a costurilor, sau, alternativ, pentru un cost dat, maximizează nivelul producției. De exemplu, evaluatorul poate compara prin intermediul unor simple proporții producție/cost diferite proiecte care au același scop.

ACE este utilizată atunci când măsurarea beneficiilor în termeni monetari este dificilă sau foarte costisitoare, sau informațiile necesare sunt greu de determinat sau în orice alt caz în care orice încercare de a face măsurători monetare precise ale beneficiilor ar fi complicată sau discutabilă. Analiza nu ia în considerare judecăți subiective și nu este utilă în cazul proiectelor cu obiective multiple. În cazul obiectivelor multiple, se poate utiliza o versiune mai sofisticată a instrumentului, analiza cost-eficacitate ponderată, care alocă ponderi obiectivelor pentru a le măsura nivelul priorității. O altă alternativă este analiza multicriterială. Tehnica, ce vizează costul unei intervenții și îl raportează la beneficiile create, este de asemenea strâns legată de utilizarea unei Evaluări a Raportului Calitate - Preț/ Value for Money Assessment. Mai ales când se estimează valoarea unei intervenții, raportul calitate-preț nu înseamnă neapărat să obții rezultate cu cel mai mic cost.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

Principalele criterii pentru a estima calitățile ACE sunt: **(1) foarte bună analiză a costurilor, (2) analiză destul de bună a efectului (elor), și (3) comparația care presupune costurile și efectele.**

Un Manual despre Analiza cost-eficacitate a fost de asemenea elaborat în cadrul aceluiași proiect ca și prezenta Lucrare clarificatoare („Dezvoltarea capacității pentru Analiza Cost - Beneficiu”, proiect finanțat din FEDR prin Programul Operațional Asistență Tehnică). Pentru informații despre când și cum se aplică această metodă, vă rugăm să consultați acest manual.

2.2.3 PANELELE DE EXPERȚI

Un „panel de experți” este un grup de lucru special constituit care se întrunește pentru evaluare. Panelele de experți sunt alcătuite în general din specialiști independenți recunoscuți în domeniul acoperit de programul evaluat în cadrul procesului de evaluare, de obicei ca mecanism de sintetizare a informațiilor dintr-o gamă de surse, pornind de la o serie de opinii, pentru a ajunge la concluzii generale. Într-o anumită măsură, panelul de experți recurge foarte mult la practicile juridice prin aceea că rezultatele se bazează de obicei pe a ajunge la un consens. Panelele de experți sunt o modalitate de a ajunge la o judecată de valoare asupra programului și a efectelor sale, care include principalele informații disponibile despre program, precum și numeroase experiențe anterioare și externe.

Panelul poate fi constituit ca instrument de evaluare în măsura în care există o procedură standard și duplicabilă pentru alcătuirea sa, reunind-ul și conducându-l către formularea concluziilor. Acest instrument a fost dezvoltat inițial în mediul universitar (university juries), iar aceasta explică de ce a apărut la începutul anilor 1970 – în domeniul evaluării programelor de Cercetare - Dezvoltare. (Tehnica de sondaj Delphi se bazează de asemenea pe experți, dar diferă în mai multe alte privințe).

Alte caracteristici ale acestei abordări includ:

1. Panelul constă într-un grup variat de persoane;
2. Fiecare membru al panelului are acces egal la informații de înaltă calitate;
3. Fiecare membru al panelului realizează propria sa analiză;
4. Fiecare analiză este partajată cu restul panelului (de obicei anonim); și,
5. Membrii panelului au ocazia să își revizuiască analiza inițială după ce au examinat rezultatele celorlalți membri ai panelului.

Experții sunt aleși pentru a reprezenta toate punctele de vedere, în mod echilibrat și imparțial. Acești experți sunt specialiști independenți, recunoscuți în domeniul programului evaluat. Lor li se cere să examineze toate datele și toate analizele făcute în timpul evaluării, iar apoi să evidențieze consensul asupra concluziilor la care trebuie să ajungă evaluarea, și îndeosebi asupra răspunsurilor ce trebuie date la întrebările de evaluare. Acest panel nu explică integral nici referințele pentru decizia sa nici compromisurile dintre criterii, dar credibilitatea evaluării este garantată de consensul asupra concluziilor finale. Consensul se obține în urma consultării comune a unor persoane care sunt specialiști recunoscuți și care reprezintă diferite „școli de competență”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

Instrumentul este recomandat când există suficientă competență în domeniu și când evaluarea este complexă.

Panelele de experți sunt utilizate pentru a ajunge la un consens asupra chestiunilor complexe și structurate greșit pentru care alte instrumente nu oferă răspunsuri univoce sau credibile. Este un instrument extrem de util în relație cu programele complexe, când, într-o evaluare, pare prea dificil sau complicat să începi să dai explicații sau să notezi criteriile pentru a formula concluzii.

Este de asemenea adecvat programelor/proiectelor mai mici, simple, a căror evaluare nu justifică mobilizarea multor resurse. Utilizarea grupurilor de experți face posibil ca, în câteva luni, să se adune principalele puncte de vedere și cunoștințe relevante pentru evaluare.

Caseta 2: Exemplu: Consiliul Național Suedez pentru Dezvoltare Tehnică

De la începutul anilor 1980, Consiliul național Suedez pentru Dezvoltare Tehnică utilizează abordarea panelului de experți pentru a evalua calitatea și relevanța finanțării măsurilor de dezvoltare din programe pentru dezvoltarea aptitudinilor și cunoștințelor de bază.

Panelele de obicei constau în cinci experți internaționali care sunt recunoscuți și reprezentativi pentru diverse puncte de vedere referitoare la program și care pot face efortul de a participa la toate ședințele panelului. Panelul este prezidat de un expert ales din grup. Procesul de elaborare a concluziilor de către panelul de experți presupune două etape principale de cercetare:

În primul rând, examinarea documentelor programului referitoare la resursele mobilizate (personal, echipamente, finanțe), temele de cercetare, rezultatele, publicațiile și cooperarea. În această etapă, panelul va intervieva un grup de organizații beneficiare.

În al doilea rând, se fac vizite la fața locului de către fiecare expert, fie individual, fie în grupuri de doi.

În etapa finală, panelul elaborează un raport comun. Dacă opiniile sunt divergente, panelul le discută până când se ajunge la un consens. Experiența a demonstrat că încercarea de a ajunge la un compromis slăbește inevitabil concluziile. Totuși, valoarea evaluării este sporită de legitimitatea concluziilor panelului. Managerii programului sunt invitați să se exprime, apoi este publicat raportul final. Instrumentul este considerat a fi eficace și necostisitor.

Sursa: Christensen, H.C (1987) "Evaluation of research Programmes", in E. Ormala (ed.) Evaluation of Technical Research and Development , pp. 88-108, Espoo, Nordforsk

3. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Utilizarea ACB pentru evaluarea proiectelor non-majore trebuie să se facă ținând cont de experiența câștigată în finanțarea proiectelor majore. ACB este un instrument important care necesită date pertinente și certe privind costurile și beneficiile proiectului pentru a furniza informații utile în luarea deciziei de a finanța sau nu un proiect. Practica utilizării ACB pentru proiecte non-majore este foarte eclectică, așadar este nevoie de o abordare unificatoare pentru diverse tipuri de proiecte. Aceasta este o sarcină dificilă datorită diversității mari a proiectelor.

Pentru a utiliza ACB ca instrument în procesul de selecție, trebuie să fie îndeplinite câteva premise.

1. Premise pentru utilizarea ACB: crearea unei baze de date și metodologii transparente pentru toți solicitanții:

- **Baza unificată de date (costuri și beneficii):** existența unei liste unificate de costuri și beneficii pentru diverse categorii de proiecte care trebuie utilizată de toți solicitanții; solicitanții trebuie să furnizeze o anexă cu valorile folosite în elaborarea ACB și, dacă se introduce un nou tip/valoare de cost/beneficii, să explice de ce și cum a fost introdus/estimat; această bază de date ar trebui utilizată de TOATE programele operaționale care solicită ACB pentru evaluarea proiectelor;
- **Verificarea ACB:** procedură clară pentru examinarea/verificarea ACB cu precizarea punctelor neclare sau a greșelilor; întocmirea unui Raport de Verificare și a unui Protocol de Corecții a ACB;
- **Registre de calcul Excel** care au formule inserate și este nevoie doar să se introducă datele proiectului;
- **Furnizarea și utilizarea aceluiași date macroeconomice** (cursul valutar, inflația, creșterea PIB, venitul pe familie etc.); aceste date sunt disponibile la instituții specializate precum Comisia Națională de Prognoză și toți solicitanții trebuie să folosească aceleași date;
- **Alte elemente metodologice precum:** sustenabilitatea solicitantului/proiectului, calcularea standard a valorii reziduale, orizont de timp comun etc.

2. Înlocuirea ACB cu alte tehnici

Deoarece utilizarea extensivă a ACB nu este utilă pentru toate tipurile de proiecte de investiții, mai ales pentru proiecte care au un rol social (școli, biserici, spitale, instituții culturale etc.) și pentru proiecte în care este dificil să se determine costurile și beneficiile economice, alte tehnici pot fi utilizate pentru a obține informațiile necesare în susținerea deciziei de a finanța sau nu un proiect.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

În următorul tabel se prezintă o astfel de propunere.

Pentru proiecte de infrastructură social-culturală precum: infrastructura de sănătate, spitale, cămine de bătrâni, adăposturi etc., infrastructura pentru educație și formare, muzee și situri culturale, biserici¹⁰, mănăstiri, parcuri naționale și arii protejate, În cazul acestor tipuri de proiecte, cu beneficii mici sau foarte greu de identificat, ACB nu este relevantă în procesul deciziei de a finanța un proiect sau nu. Totuși HG 28/2008 prevede includerea acestora în cadrul Studiului de fezabilitate. În această situație se va realiza o analiză financiară, prin metoda incrementală, astfel încât să fie evidențiate economiile, mai ales cele de energie sau resurse neregenerabile. Indicatorii analizei financiare (în special FVAN) vor fi utilizați și în analiza opțiunilor, pentru justificarea selectării opțiunii propuse. Atenția solicitantului, ca și a evaluatorilor, se va concentra pe demonstrarea sustenabilității financiare a proiectului și pe capacitatea solicitantului de a implementa și opera infrastructura. La aceasta se vor adăuga analiza de sensibilitate și analiza de risc.

O categorie aparte, care este similară cu categoriile de mai sus, este formată din drumuri județene și comunale, poduri, podete, reparații, alte lucrări. Nici pentru acest tip de proiecte analiza economică nu poate justifica finanțarea deoarece valorile economice sunt reduse. Spre exemplu, prin Axa 2 din cadrul POR se pot finanța aproximativ 800 km de drumuri județene ceea ce revine la aproximativ 100 km/regiune. Cei 100 km la nivel regional sunt mai departe divizați, la nivel de județ, în drumuri de 30-50 km.

Așadar propunerea este ca pentru categoria infrastructura rutieră de importanță (categorie) redusă, ACB să fie să fie înlocuită de ACE. Această metodă este mai ușor de utilizat și are avantajul de a selecta alternativa care va costa societatea mai puțini bani. Astfel, cu aceeași sumă de bani pot fi finanțate mai multe proiecte. Și în acest caz aceasta va fi însoțită de o analiză de sensibilitate și de risc.

Pentru proiecte de cercetare și științifice se propune utilizarea Panelului de Experti și/sau a Analizei multicriteriale. Pentru acest tipuri de proiecte este foarte complicat și anevoios să se estimeze costurile și beneficiile externe, așa că ACB este foarte anevoioasă și costisitoare, iar în final relevanța indicatorilor de performanță este incertă. Și în acest caz va fi elaborată o analiză de sensibilitate și o analiză de risc.

Pentru alte proiecte supuse normei de ajutor de stat se propune să se continue utilizarea ACB, cu existența premiselor menționate. Această nouă abordare va consta în trei etape. În prima etapă, Indicatorii performanței economice vor constitui criteriile de eligibilitate. Dacă proiectul este considerat eligibil, atunci, în a doua etapă, va fi completată o Grilă de evaluare. Dacă se respectă un minimum de cerințe, atunci, în a treia etapă, va fi cazul să se moduleze ajutorul de stat în corelație cu FRIR/K în așa fel încât să se evite profitabilitatea excesivă a sumelor avansate de investitor. Dacă se descoperă că profitabilitatea este excesivă, atunci grantul UE trebuie redus și decalajul va fi acoperit printr-un împrumut comercial.

Pentru acest tip de proiecte, contribuția UE și contribuția de stat/locală trebuie confirmate înainte.

¹⁰ Autorul acestui raport nu a găsit nicio referință internațională care să sugereze utilizarea ACB la finanțarea unor biserici sau alte clădiri cu rol religios. Este foarte probabil ca această practică să se regăsească doar în România, deoarece sunt admise la finanțare nu obiectivele de cult propriu-zise ci monumentele istorice și / sau culturale, care, din cauza caracterului lor religios au fost neglijate în perioada comunistă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

O categorie aparte o constituie proiectele de reabilitare / modernizare pentru care HG 28/2008 nu prevede utilizarea ACB și pentru care se recomandă utilizarea ACE sau AMC, în funcție de sectorul proiectului, în analiza opțiunilor. O excepție în cazul proiectelor de reabilitare / modernizare o pot constitui acelea pentru care există cerințe speciale dar și metodologii elaborate pentru monetizarea impactului (exemple: proiecte în care este vorba de energii regenerabile sau economie de energie, reducerea emisiilor de carbon etc.).

Pentru îndrumarea celor ce elaborează ACB cât și pentru cei ce evaluează aceste analiza este important să se creeze sprijinul instituțional pentru ACB prin crearea unei Unități de Sprijin care ar putea oferi sfaturi și elabora îndrumare, instrucțiuni etc.

Analiza economică ar trebui utilizată obligatoriu pentru proiectele cu valori cuprinse între 5 și 50 de milioane de euro, însă o procedură de verificare corespunzătoare este absolut necesară.

Tabelul 3. Propunere pentru înlocuirea ACB în evaluarea proiectelor

Tipul de proiect	ACB înlocuită de:	Avantaje
<p>Proiecte de infrastructură social-culturală ș.a. precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spitale și alte infrastructuri de sănătate, adăposturi etc.; • Infrastructura pentru educație și formare (școli, licee, cămine), • Muze și situri culturale, biserici, mănăstiri, centre de cult • Parcuri naționale și arii protejate • Drumuri județene și comunale 	<p>Analiza cost-eficacitate¹¹ (ACE)</p> <p>Acompaniată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstrarea capacității solicitantului de a asigura sustenabilitatea financiară - analiză de sensibilitate - analiză de risc 	<ul style="list-style-type: none"> • Permite selectarea proiectului care aduce beneficiul cel mai mic cost pentru societate; • Asigură utilizarea eficientă a resurselor de investiții în sectoare în care beneficiile sunt dificil de estimat; • Analiza cost-eficiență este foarte utilă în evaluarea intervențiilor care vizează îmbunătățirea stării de sănătate a populației; • În cazul evaluării care necesită analizarea comună a mai multor rezultate, trebuie utilizată metoda analizei cost-eficiență ponderată.
<p>Proiecte de cercetare precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cercetare în științe fundamentale • Dezvoltare tehnologică • Inovare • Echipament de laborator 	<p>Panele de experți /Analiza multicriterială¹²</p> <p>acompaniată de analiză de risc și sensibilitate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Panelul de experți poate fi utilizat pentru a formula o judecată independentă, competentă, care este îndeosebi utilă în contextul unui parteneriat, mai ales dacă există diferențe de opinie ale partenerilor. • Este ușor de administrat
<p>Alte proiecte care se supun normelor de ajutor de stat</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sisteme productive inovative și eco - eficiente 2. Creșterea eficienței energetice și 	<p>Fără înlocuire</p>	<p>1. Licitația deschisă (apel deschis de proiecte)</p> <p>ACB trebuie să fie utilizată dar într-o manieră diferită;</p> <p>Se poate utiliza o schemă de evaluare în 3 pași:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza economică este utilizată

¹¹ Aplicată în situațiile și în conformitate cu metodologia descrisă în Manualul privind Analiza Cost-Eficacitate, elaborat în cadrul aceluiași proiect ca și prezenta lucrare clarificatoare

¹² Aplicată în situațiile și în conformitate cu metodologia descrisă în Manualul privind Analiza Multicriterială, elaborat în cadrul aceluiași proiect ca și prezenta lucrare clarificatoare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Tipul de proiect	ACB înlocuită de:	Avantaje
<p>securitatea furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice</p> <p>3. Aeroporturi</p> <p>4. Turism</p> <p>5. Telecomunicații/TIC</p> <p>6. Situri industriale și parcuri de afaceri</p> <p>7. Investiții productive</p>		<p>în etapa de eligibilitate cu rezultat DA/NU; indicatorii financiari și sustenabilitatea vor fi utilizate în mod similar cu proiectele majore;</p> <p>2. A doua etapă ar fi Grila de Evaluare în principal cu criterii tehnice și manageriale</p> <p>3. A treia etapă ar fi calcularea FRIR/K și, în conformitate cu rezultatul, contribuția UE va fi modulată în limita superioară a schemei ajutorului de stat pentru a asigura că profitabilitatea solicitantului nu este excesivă.</p> <p>În cazurile de profitabilitate excesivă, se pot utiliza împrumuturilor comerciale în combinație cu granturile UE.</p> <p>2. Licităția închisă (apel închis de proiecte)</p> <p>Proiectele depuse se pot ierarhiza în funcție de RER sau ENPV și creată o listă de proiecte finanțabile și o Listă de rezervă</p>

METODE DE EVALUARE

4. ANEXE

Anexa 1. Scheme de finanțare de utilizat în relație cu profitabilitatea previzionată în mod normal pentru proiecte ce urmează să fie finanțate din FEDR și FC

Profitabilitate previzionată*	Schema de Finanțare		
	În principal împrumuturi (+ granturi reduse)	Împrumuturi + Granturi	Granturi publice
Medie – mare	<ul style="list-style-type: none"> – Aeroporturi – Energie – Turism – Telecomunicații/TIC – Situri industriale și parcuri de afaceri – Investiții productive 		
Medie		<ul style="list-style-type: none"> – Deșeuri solide – Porturi 	
Medie- mică		<ul style="list-style-type: none"> – Drumuri cu taxă – Transport public – Uzine de apă și de tratarea apelor reziduale 	
Mică			<ul style="list-style-type: none"> – Căi ferate – Sănătate – Educație – Cercetare, inovare și transfer tehnologic
Niciuna			<ul style="list-style-type: none"> – Drumuri fără taxă – Prevenirea inundațiilor

* Sursa: DG Regio

Anexa 2. Costurile externe medii în 2000 pe categorii de cost și mod de transport

Figures from INFRAS / IWW 2004

Average external costs in 2000 by cost category & transport mode														
	Average Cost Passenger							Average Cost Freight						
	Road Car	Bus	MC	Pass. total	Rail	Aviation	Over-all	Road LDV	HDV	Total	Rail	Aviation	Water-borne	Over-all
	[Euro / 1000 pkm]							[Euro / 1000 tkm]						
Accidents	30.9	2.4	188.6	32.4	0.8	0.4	22.3	35.0	4.8	7.6	0.0	0.0	0.0	6.5
Noise ¹⁾	5.2	1.3	16.0	5.1	3.9	1.8	4.2	32.4	4.9	7.4	3.2	8.9	0.0	7.1
Air Pollution	12.7	20.7	3.8	13.2	6.9	2.4	10.0	86.9	38.3	42.8	8.3	15.6	14.1	38.5
Climate Change High	17.6	8.3	11.7	16.5	6.2	46.2	23.7	57.4	12.8	16.9	3.2	235.7	4.3	16.9
Climate Change Low ²⁾	(2.5)	(1.2)	(1.7)	(2.4)	(0.9)	(6.6)	(3.4)	(8.2)	(1.8)	(2.4)	(0.5)	(33.7)	(0.6)	(2.4)
Nature & Landscape	2.9	0.7	2.1	2.6	0.6	0.8	2.0	10.9	2.0	2.9	0.3	3.8	0.8	2.6
Up-/Downstream ³⁾	5.2	3.9	3.0	5.0	3.4	1.0	3.9	22.4	7.4	8.8	2.4	7.4	3.3	8.0
Urban Effects	1.6	0.4	1.1	1.5	1.3	0.0	1.1	5.2	1.1	1.5	0.5	0.0	0.0	1.3
Total EU 17 ⁴⁾	76.0	37.7	226.3	76.4	22.9	52.5	67.2	250.2	71.2	87.8	17.9	271.3	22.5	80.9

Average external costs of transport in the EU17 countries

Remarks:

- 1) The modal differences in noise costs are directly related to the national noise exposure databases used and thus might be subject to different ways of noise exposure measurement.
- 2) Average climate change costs for the low scenario (for information only, values not used to calculate total costs).
- 3) Climate change costs of up- and downstream processes are calculated with the shadow value of the "Climate Change High Scenario".
- 4) Total average costs calculated with the climate change high scenario.
- 5) Noise costs for freight trains might be under-estimated as the simplified traffic assignment procedure applied did allocate most freight trains to daytime traffic.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Cifre din INFRAS/IWW 2004

Costuri externe medii în 2000 pe categorii de cost & mod de transport													
Cost mediu pe pasager							Cost de transport mediu						
Automobil	Autobuz	Mv	Total pasageri	Feroviar	Aerian	Total	Vehicule utilitare ușoare	Vehicule utilitare grele	Total	Feroviar	Aerian	Naval	Total
Euro/1000 pkm							Euro/1000 tkm						
Accidente													
Zgomot (1)													
Poluarea aerului													
Schimbarea climei Răscălată													
Schimbarea climei Redusă													
Natură & peisaj													
Amonte/aval (2)													
Efecte urbane													
Total UE 17 (3)													

Costuri externe medii pentru transport în țări UE-17

Observații:

- 1) Diferențele dintre moduri în privința costurilor pentru zgomot sunt direct legate de bazele de date despre expunerea națională la zgomot care sunt utilizate și astfel ar putea fi supuse diferitelor măsurători ale expunerii la zgomot.
- 2) Costurile medii ale schimbării climatice pentru cel mai redus scenariu (doar pentru informare, valorile nu se utilizează în calcularea costurilor totale).
- 3) Costurile schimbării climatice ale proceselor în amonte și în aval sunt calculate cu valoarea maximă a „Scenariului Mare al Schimbării Climatice”.
- 4) Costurile totale medii calculate cu scenariul mare al schimbării climatice
- 5) Costurile de zgomot pentru trenuri de marfă pot fi subestimate deoarece procedura simplificată de alocare a traficului utilizată chiar a repartizat trenurile de marfă în traficul de zi

Sursa: RAILPAG (Îndrumări pentru Evaluarea Proiectelor Feroviar), EIB., UE, 2010

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

5. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 2.1 – „Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene, străzi urbane – inclusiv construcția/reabilitarea șoselelor de centură” Axa prioritară 2 – „Îmbunătățirea infrastructurii de transport regionale și locale” Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
2. **Ghidul Solicitantului** Domeniul de intervenție 4.2 – Reabilitarea siturilor industriale poluate și neutilizate și pregătirea pentru noi activități, Axa prioritară 4 – Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local, Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
3. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 3.1 – Reabilitarea /modernizarea/ echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate, Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale, Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
4. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 3.2 – Reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale, Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale, Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
5. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 3.3 – Îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență, Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale, Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
6. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 3.4 – Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă, Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale Programul Operațional Regional 2007-2013 www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
7. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 4.1 – Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală Axa prioritară 4 – Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
8. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 4.3. Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor, Axa prioritară 4 – Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
9. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 5.1 – Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe, Axa prioritară 5 – Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului, Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional
10. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 5.2 – Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și creșterea calității serviciilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

turistice, Axa prioritară 5 – Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului Programul Operațional Regional 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=Regional

11. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 1.1 - Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM, *Sprijin financiar în valoare de până la 1.075.000 lei acordat pentru investiții în IMM-uri*, Axa prioritară 1 - Un sistem inovativ și ecoeficient de producție Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
12. **Ghidul Solicitantului** Domeniul major de intervenție 1.1 - Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM, *Sprijin financiar cu valoarea cuprinsă între 1.075.001 lei și 6.450.000 lei acordat pentru investiții în IMM-uri* Axa prioritară 1 - Un sistem inovativ și ecoeficient de producție Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
13. **Ghidul Solicitantului** Operațiunea 2.1.2: Proiecte CD de înalt nivel științific la care vor participa specialiști din străinătate, Domeniul major de intervenție 2.1 – Cercetare dezvoltare în parteneriat între universități / institute de cercetare-dezvoltare și întreprinderi în vederea obținerii de rezultate aplicabile în economie, Axa prioritară 2 - Competitivitate prin Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovare, Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
14. **Ghidul Solicitantului** Operațiunea 2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii C-D existente și crearea de noi infrastructuri C-D (laboratoare, centre de cercetare) Domeniul major de intervenție 2.1 – Cercetare dezvoltare în parteneriat între universități / institute de cercetare-dezvoltare și întreprinderi în vederea obținerii de rezultate aplicabile în economie, Axa prioritară 2 - Competitivitate prin Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovare, Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
15. **Ghidul Solicitantului** Operațiunea 3.1.1 Sprijinirea accesului la Internet și la serviciile conexe, Domeniul major de intervenție 3.1 Susținerea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor, Axa prioritară 3 Tehnologia Informației și Comunicațiilor pentru sectoarele privat și public Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
16. **Ghidul Solicitantului** Operațiunea 3.1.4 Susținerea conectării unităților școlare la internet prin conexiuni broadband, Domeniul major de intervenție 3.1 Susținerea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor, Axa prioritară 3 Tehnologia Informației și Comunicațiilor pentru sectoarele privat și public, Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
17. **Ghidul Solicitantului** Operațiunea 4.1.1. - Sprijinirea investițiilor în instalații și echipamente pentru întreprinderi din industrie, care să conducă la economii de energie, în scopul îmbunătățirii eficienței energetice, Domeniul major de intervenție 4.1 - Energie eficientă și durabilă (îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic din punct de vedere al

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

mediului), Axa prioritară 4 - Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice, Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate

18. **Ghidul Solicitantului** Operatiunea 4.1.2. Sprijinirea investitiilor in extinderea si modernizarea retelelor de transport al energiei electrice, gazelor naturale si petrolului precum si ale retelelor de distributie a energiei electrice si gazelor naturale, in scopul reducerii pierderilor in retea si realizarii in conditii de siguranta si continuitate a serviciilor de transport si distributie, Domeniul major de interventie 4.1 - Energie eficientă și durabilă (îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic din punct de vedere al mediului), Axa prioritară 4 - Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice, Programul Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) 2007-2013, www.fonduri-structurale.ro/Detaliu.aspx?t=competitivitate
19. HG nr.28/2008 pentru aprobarea conținutului cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice
20. Study on the Use of Cost-effectiveness Analysis in EC's Evaluations 20th July 2006., CENTRE EUROPÉEN D'EXPERTISE EN ÉVALUATION
21. COUNCIL REGULATION (EC) No 1267/1999 of 21 June 1999 establishing an Instrument for Structural Policies for Pre-accession., 26.6.1999 EN Official Journal of the European Communities L 161/73
22. ISPA Manual., DG Regio 2002
23. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide2008_eu.pdf
24. www.ec.europa.eu/regional_policy
25. www.inforegio.ro
26. www.minind.ro
27. <http://amposcce.minind.ro/>
28. <http://oiimm.mimcmca.ro/>
29. MAKING CHOICES IN HEALTH: WHO GUIDE TO COST-EFFECTIVENESS ANALYSIS EDITED BY T. TANTORRES EDEJER, R. BALTUSSEN, T. ADAM, R. HUTUBESSY, A. ACHARYA, D.B. EVANS AND C.J.L. MURRAY., World Health Organization., Geneva., 2009
30. Guide to COST-BENEFIT ANALYSIS of investment projects, Structural Funds, Cohesion Fund and Instrument for Pre-Accession., EUROPEAN COMMISSION., Directorate General Regional Policy., 2008
31. Pedro Bell, Jock Anderson, Howard Barnum, John Dixon, Jee-Peng Tan., HANDBOOK ON ECONOMIC ANALYSIS OF INVESTMENT OPERATIONS., Operational Core Services Network Learning and Leadership Center., January 26, 1998., WB

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

METODE DE EVALUARE

32. Belli, P., Anderson, J. R., Barnum, H.N, Dixon, J. A., Tan, J-P, 2001, *Economic Analysis of Investment Operations. Analytical Tools and Practical Applications*, WBI, World Bank, Washington D.C.
33. Bradley, John, et al. *Regional aid and convergence: Evaluating the impact of the structural funds on the European periphery*, Aldershot, U.K.; Brookfield, Vt. and Sydney: Ashgate, Avebury. p xiv, 299. 1995.
34. Bristow, G., Blewitt, N., 2001, *The Structural Funds and additionality in Wales: Devolution and Multilevel Governance*, Environment & Planning A. Vol. 33(6). P. 1083-99, June.
35. Boldrin, M. and Canova, F., *Regional Policies and EU Enlargement*, CEPR Discussion Paper No. 3744, February 2003.
36. Dauce, P., 1998, *L'évaluation des politiques communautaires de développement régional: Enjeux, méthodes, résultats. L'exemple de l'objectif 5b en Bourgogne*, Revue d'Economie Regionale et Urbaine, Vol. 0(3). P.379-94.
37. Cost-benefit analysis of infrastructure projects in an enlarged European Union: an incentive-oriented approach., Massimo Florio and Silvia Vignetti., CSIL-Centro Studi Industria Leggera Corso Monforte Milano., 2003

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Eventualele comentarii sau sugestii privind prezentul document pot fi transmise la:
<http://www.evaluare-structurale.ro/index.php/en/cost-benefit-analysis/forum>

Informații suplimentare sunt disponibile pe internet:

<http://www.evaluare-structurale.ro>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2007 - 2013

LUCRARE CLARIFICATOARE NR. 2

PROIECT COFINANȚAT DIN FEDR PRIN POAT 2007-2013

METODE DE EVALUARE

Contract nr. 46/ 8.12.2010

„Dezvoltarea capacității pentru analiza cost – beneficiu”

Proiect co-finanțat din **Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Asistența Tehnică 2007-2013**

Conținutul acestui manual nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

